Från: [redacted]
Skickat: Mon, 30 Sep 2024 12:43:01 +0100
Till: "RLK Funk Registrator" <registrator.rlk@regionstockholm.se>
Ämne: Remissvar Lif: Samråd om ny regional utvecklingsplan Dnr: RS 2024-0344
Bilagor: Samråd om ny regional utvecklingsplan.docx, Samråd om ny regional utvecklingsplan.pdf

Läkemedelsindustriföreningen (Lif) har genom remiss den 9 april 2024 beretts tillfälle att lämna synpunkter på Samrådsförslag till Regional Utvecklingsplan Region Stockholm, se bilaga.

Med vänlig hälsning

[redacted]

Lif – de forskande läkemedelsföretagen
[redacted]

www.lif.se | www.life-time.se
www.fass.se | www.citylife.se
Twitter | Facebook | LinkedIn

Lifs dataskyddspolicy

Tänk på miljön – skriv inte ut meddelandet i onödan.

De forskande läkemedelsföretagen

Remissvar

Stockholm 2024-09-30
Till: registrator.rlk@regionstockholm.se

Samråd om ny regional utvecklingsplan

Dnr: RS 2024-0344

Läkemedelsindustriföreningen (Lif) har genom remiss den 9 april 2024 beretts tillfälle att lämna synpunkter på Samrådsförslag till Regional Utvecklingsplan Region Stockholm.

Sammanfattande allmänna synpunkter

Lif, som företräder de forskande läkemedelsföretagen, arbetar för god tillgång till nya behandlingar och en högkvalitativ vård genom att stärka den svenska Life Science-sektorn i samverkan med vårdens aktörer, politiker, tjänstemän och patientföreträdare både på regional och nationell nivå. Life science utgör ett dynamiskt och komplext ekosystem där företag, akademi, myndigheter, regioner, profession och patientföreträdare verkar i nära samverkan för att bedriva forskning och utveckla läkemedel samt tillgängliggöra de nya behandlingar som förbättrar, förlänger och räddar liv samt utvecklar hälso- och sjukvården. Life science är en av de största branscherna i Stockholmsregionens näringsliv, av vikt både för regional och nationell tillväxt och för svensk konkurrenskraft.

För att stärka life science-branschens förutsättningar har Region Stockholm i samverkan med andra aktörer tagit fram en life science-strategi med tillhörande handlingsplaner. Många av de viktigaste frågor som Lif och medlemsföretagen verkar för ryms inom dessa. Lif vill därför påtala vikten av att den övergripande regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen korresponderar väl och står i samklang med föreliggande life science-strategi. Läkemedelsutveckling tar lång tid varför den regionala utvecklingsplanen, liksom tillhörande strategi och handlingsplaner, behöver vara stabil över tid och politiska styren så att det är möjligt att attrahera läkemedelsföretagens investeringar.

Specifika synpunkter på regionens frågor

Styrkor och utmaningar:
Lif instämmer i stort med den beskrivning av regionens styrkor som återfinns i samrådsförslaget. För de forskande läkemedelsföretagen är det särskilt viktigt att värna och fortsätta arbetet inom styrkeområdena *innovativt och konkurrenskraftigt näringsliv* samt *framgångsrika forskningsmiljöer*. Konkurrensen är påtaglig och ökande från andra svenska regioner liksom resten av Norden, Europa och världen.

Läkemedelsföretagens verksamhet bedrivs i en global kontext och är beroende av en nära samverkan med såväl akademi som hälso- och sjukvård och andra offentliga intressenter. En avgörande del av all den forskning och innovation som bedrivs inom svensk life science utgår från de framstående universitet, lärosäten och forskningsmiljöer som finns i Stockholmsregionen, ofta i samverkan med företag. Att regionen fortsatt har goda förutsättningar för

Läkemedelsindustriföreningen/The Swedish Association of the Pharmaceutical Industry
Postadress/Postal address: Box 17608, SE 118 92 Stockholm | Besöksadress/Visiting address: Sveavägen 63
Tel: +46 8 462 37 00 | E mail: info@lif.se | www.lif.se | www.life-time.se | www.fass.se

forskning och innovation, en hälso- och sjukvård i världsklass samt tydliga förvaltnings-strukturer är grundförutsättningar för att globala läkemedelsföretag ska verka och förlägga investeringar i Stockholm och Sverige. Det är av särskild vikt att hälso- och sjukvården har möjlighet att använda de läkemedelsbehandlingar som godkänns baserat på arbetet i samverkan med akademi och hälso- och sjukvård i Stockholm eller andra delar av världen. Sjukvårdens användning av innovation har en direkt påverkan på hur konkurrenskraftig stockholmsregionen bedöms vara i jämförelse med till exempel USA och Kina. Det behövs därför en uttalad strategi för att ta forskningsresultat och produkter från kliniska prövningar hela vägen till faktiskt implementering och patientnytta.

För att regionen ska uppfattas som konkurrenskraftig och attrahera investeringar behövs aktiv internationell marknadsföring med ett tydligt erbjudande riktat till läkemedelsföretag. I den andan välkomnar Lif satsningen på och marknadsföringen av Stockholm - Uppsala life science kluster. Eftersom konkurrensen är hård behöver Region Stockholm tillsammans med Sveriges övriga regioner gemensamt marknadsföra hela det svenska erbjudandet i internationella sammanhang på motsvarande sätt som andra europiska länder i större utsträckning gör. Först måste intresset för Sverige väckas och därefter kan regionerna konkurrera om var investeringarna ska etableras.

En faktor som - trots att den står för en majoritet av regionens budget - inte tas upp vare sig som en styrka eller utmaning i samrådsförslaget - är hälso- och sjukvården. Ur life science branschens och den forskande läkemedelsindustrins perspektiv är den högspecialiserade hälso- och sjukvården - med Karolinska Universitetssjukhuset i täten och i toppen av globala sjukhusrankningar - det helt klart viktigaste konkurrensmedlet. Läkemedelsföretag söker sig till excellens. Sådan finns inom många medicinska områden inom regionen och stärks av den nära samverkan som finns med universiteten, såväl medicinska som tekniska. Ur ett internationellt perspektiv är det tydligast genom den stockholmsregionens roll inom Nobelpriset.

De investeringar som intresset för regionen resulterar i bör ses som ett sätt att adressera växande utmaningar med att tillhandahålla god, nära, jämlik och hållbar primärvård, där förutsättningarna och incitamenten ständigt behöver anpassas för att - trots ansträngda finanser - kunna möta en växande och åldrande befolkning.

Vision, mål och prioriteringar:
Vad gäller mål och prioriteringar önskar Lif se ännu tydligare och mer ambitiösa sådana i de delar som har betydelse för läkemedelsbranschen. Exempel på sådana inkluderar:

- Vård i världsklass,
- Att vara ledande inom precisionsmedicin och ATMP,
- Att utveckla Precisionsmedicinskt centrum Karolinska till att omfatta hela regionen,
- Att vara ledande inom företagsinitierade kliniska prövningar,
- Att vara ledande inom Europa för patienters tillgång till moderna behandlingar och vacciner,
- Att vara pådrivande inom arbetet mot antibiotikaresistens,
- Att förverkliga en effektiv struktur för tillgängliggörande av hälsodata,

- Att ligga i topp av innovativa regioner i Europa inom life science och tech,
- Att aktivt samla regionens alla verksamheter till en gemensam kraft i genomförandet av life science strategin,
- Att optimera satsningen kring Karolinska och Hagastaden,

- Att maximera nyttan och kringeffekterna av Nobelpriset
- Att verka för ett starkare och innovationsvänligt Norden i Europa,
- Att hälso- och sjukvården har tydliga direktiv om att samverka med industrin och utveckla partnerskap,
- Att utveckla samverkan med industrin, tex genom att fördjupa näringslivsrådet

- Att stärka kompetensförsörjningen genom att premiera övergångar mellan näringsliv, offentlig sektor och akademi,
- Att göra Stockholm mer attraktivt för internationella talanger, samt
- Att etablera ett life science gymnasium.

Lif saknar i utvecklingsplanen mål/prioriteringar som relaterar till prevention, trots att satsningar på prevention kan ge stora vinster för individen, hälso- och sjukvårdsystemet och samhället i stort. Prevention är ett område där läkemedelsföretagens bidrag är tydligt eftersom en mycket stor del av den totala läkemedelsanvändningen syftar till primär eller sekundär prevention i form av vacciner och förebyggande behandling av de stora folksjukdomarna. Regionen har också gått före genom att pröva health impact bonds som väckt intresse bland läkemedelsföretag. Social project bond of the year: Region Stockholm's Health impact bond: Environmental Finance (environmental-finance.com)

Gemensamt ansvar för den regionala utvecklingen och former för samverkan:

Lif och medlemsföretagens bidrag i genomförandet
I Lifs så kallade handlingsplaner beskrivs hur Lif och läkemedelsföretagen kan bidra inom flera områden som är viktiga för att nå regionutvecklingsplanens mål och stärka genomförandet:

- I Lifs handlingsplan för ett modernt läkemedelssystem Lifs handlingsplan för ett modernt läkemedelssystem web.pdf är Lifs bidrag för att tillsammans med övriga intressenter kunna driva utvecklingen mot ett modernt och framtids säkrat läkemedelssystem som ger patienter tillgång till effektiva läkemedel på ett sätt som är samhällsekonomiskt hållbart.
- Till nytta för patienters vård, hälso- och sjukvårdens utveckling, samt för en stark Life Science-sektor, har Lif sammanställt förslag på åtgärder som behövs för att kunna öka antalet företagsinitierade kliniska läkemedelsprövningar i Sverige i Lifs handlingsplan för fler företagsinitierade kliniska läkemedelsprövningar.pdf.
- Lifs handlingsplan för att förbättra tillgången till och analys av hälsodata Åtgärder för att förbättra tillgången till och analys av hälsodata (1).pdf sammanställer branschens samlade syn på de åtgärder som behövs för att säkerställa att svenska hälsodata kan användas till nytta för patienters vård, hälso-och sjukvårdens utveckling, samt innovation och forskning för en stark life science-sektor. Mycket har hänt sedan aktuell version skrevs, en uppdaterad version av planen finns tillgänglig under senhösten 2024.
- Lifs arbetar för att life science-sektorn ska blir en ledande aktör i samhällets omställning till långsiktig hållbarhet vilket beskrivs närmare hållbarhetsstrategin från maj 2022 Lifs hållbarhetsstrategi.pdf För att nå dit har Lif tagit fram ett hållbarhetsmanifest Lifs hållbarhetsmanifest.pdf med 9 åtaganden som omfattar hela läkemedlens värdekedja från forskning och utveckling, via tillverkning tillanvändning. Lif välkomnar därför regionens ambition att bli världsledande inom grön omställning och att främja grön omställning i näringslivet.

  Ett åtagande i Lifs hållbarhetsmanifests gäller klimatomställningen som beskrivs i närmare i Lifs Färdplan för en fossilfri läkemedelsbransch Färdplan för en fossilfri läkemedelsbransch

(lif.se) från december 2022. Ambitionerna i den färdplanen faller väl i linje med förslaget till regional utvecklingsplan. Det torde betyda att det finns goda möjligheter för nära samverkan vilket utvecklas i den Färdplan för fossilfri konkurrenskraft som Lif tillsammans med IKEM (Innovations- och kemiindustrierna i Sverige) lanserar den 10 oktober.

Ett annat av läkemedelsindustrins specifika mål är att till 2030 ska de största utsläppskällorna i läkemedlens värdekedja ha fastställts, samt lämpliga åtgärder identifierats för att minska dessa. För att detta mål ska kunna nås måste såväl regionerna som apoteken aktivt delta. Lif vill också se att regionerna gemensamt tar initiativ till en reformering av offentlig upphandling som främjar läkemedel med låg klimatpåverkan.

- Lifs handlingsplan mot antibiotikaresistens Lifs handlingsplan mot antibiotikaresistens 2022 (2).pdf beskriver de forskande läkemedelsföretagens syn på vilka åtgärder som behövs för att trycka ner resistensutvecklingen och säkerställa en modern hälso- och sjukvård.
- Vaccination är en av de mest framgångsrika och kostnadseffektiva preventiva åtgärder som kan vidtas för att förbättra folkhälsan. Handlingsplanen ”Vaccinationer genom hela livet – en hörnsten i preventivt hälsoarbete” Lifs handlingsplan för vaccin (3).pdf beskriver vad Lif och dess medlemsföretag bidrar med, och vad andra aktörer behöver göra för att Sverige ska få en strategi för vaccinationer genom hela livet på plats.
- I Lifs handlingsplan för läkemedelstillgänglighet Lifs handlingsplan för läkemedelstillgänglighet (1).pdf beskrivs hur branschen arbetar för att hantera och förebygga läkemedelsbrist i syfte att bidra till en robust hälso- och sjukvård. Planen innehåller en rad åtgärdsförslag med målet att garantera en trygg tillgång till läkemedel för hälso- och sjukvård, apotek och patienter, lindra vårdpersonalens administrativa börda vid läkemedelsbrist och skydda läkemedelsföretagens kommersiella intressen.

Dialog- och samverkansformer

Läkemedelsbranschen är beroende av effektiva dialog- och samverkansformer för så väl forskning- och utveckling, tillhandahållande och användning som beredskap och uppbyggnad av resiliens. I en tid präglad av ett oroligt säkerhetspolitiskt läge, klimatförändringar och ökad globalisering krävs än mer gemensamma ansatser. Lif välkomnar därför att regionen i utvecklingsplanen lägger särskild vikt vid dialog- och samverkansformer.

En nationell modell för företagssamverkan

Sverige har en stolt tradition som ett ledande innovationsland med tätplaceringar i såväl europeiska som internationella innovationsindex. En förklaring är en lång tradition av samverkan över sektors- och aktörsgränser. För läkemedelsområdet återstår dock arbete för att ytterligare utveckla förmågan till samverkan. Sveriges möjligheter att attrahera investeringar från de globala läkemedelsföretagen kan bland annat öka genom att etablera strategiska och väl fungerande partnerskap som involverar alla intressenter. Region Stockholm har en unik position att etablera en nationell modell med ett uttalat ansvar för företagssamverkan som minskar tröskeln och professionaliserar samverkan mellan näringsliv och offentliga aktörer inom life science. Lif är redo att ta ansvar för läkemedelsföretagens del i utvecklingen och etableringen av nödvändiga partnerskap.

Regelverk kring samverkan

Ett etiskt och långsiktigt samarbete mellan företagen, hälso- och sjukvården och regionförvaltningen krävs för att fullt ut tillvarata de möjligheter som nya behandlingar innebär. Regler finns på plats, både för hantering av jäv och etisk samverkan genom Läkemedelsbranschens etiska regelverk (LER). En utmaning är att det idag saknas såväl kunskap om som en enhetlig tolkning av dessa gemensamma regler vilket skapar osäkerhet

De forskande läkemedelsföretagen

hos både hälso- och sjukvårdens företrädare och på företagen. Läkemedelsföretag är skyldiga att ha speciell kompetens i dessa frågor (”compliance officer”). Motsvarande funktioner saknas lokalt i hälso- och sjukvården vilket ökar risken för att företrädare för hälso- och sjukvården avstår från samarbeten som skulle varit inom regelverket.

Strukturerad dialog kring läkemedelsbehandling
Förskrivning av läkemedel är den vanligaste sjukvårdsinsatsen. Hos läkemedelsföretagen finns stor kunskap - på systemnivå, vårdnivå och patientnivå - om det terapiområde som företagets läkemedel förskrivs inom. Företagen kan med denna kunskap bidra till hälso- och sjukvårdens utveckling. För att nya behandlingar ska nå de patienter som behöver dem behövs informationsutbyte mellan hälso- och sjukvården, regionförvaltningen och läkemedelsföretagen både för att identifiera eventuella utmaningar och för att förbereda strukturer som kan behöva finnas på plats för att behandlingen ska kunna genomföras.
Lif och medlemsföretagen har en mycket uppskattad dialog med olika delar av regionförvaltningen. Trots det bromsas innovationskraften av att olika delar av regionens förvaltning arbetar i silos med uppdrag som inte fullt ut är koordinerade. Den regionala organisationen för Kunskapsstyrningen är central i processen att förbereda och utveckla vården inom olika sjukdomsområden genom implementering av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp, vårdprogram och riktlinjer. Denna verksamhet bör i större utsträckning än idag samordnas med de delar av regionens verksamhet som ansvarar för regional utveckling, forskning och innovation.

Det finns dock goda exempel som bör spridas. Ett sådant är den ofta välfungerande samverkan mellan RCC och läkemedelsföretag. Erfarenheten från Lifs medlemmar är att vårdprogramsgrupperna inom RCC ofta har en ömsesidig dialog med företagen under introduktionsprocessen. I Region Stockholm finns också möjlighet till samverkan genom Centrum för hälsodata med Testmiljöprojekt. Exempel på sådana finns inom terapiområden som diabetes, IBD, psykiatri och hud. Vad gäller diabetes var kunskapsstyrningsorganisationen involverad från början vilket resulterade i framtagande av en ny regional diabetesstrategi i samverkan med patientföreningar och läkemedelsföretag. Ovanstående exempel kan spridas och utvecklas vidare genom att:

- Bereda företagen möjlighet att bidra till GAP-analysarbetet inom respektive terapiområde, såsom det sker i det regionala arbetet inom cancer.
- Bjuda in läkemedelsföretagen tidigare i den regionala processen för införande av nya innovativa behandlingar utifrån Horizon scanning-dialogen.
- Skapa en struktur för uppföljning av behandlingar och vårdkedjor i regionen som även är tillgängliga för läkemedelsföretag.

För att fortsatt bidra i framtagandet av regional utvecklingsplan för Region Stockholm utvecklar Lif gärna de synpunkter som förts fram ovan i en vidare dialog.

Med vänlig hälsning

[redacted]

[redacted]

Läkemedelsindustriföreningen/The Swedish Association of the Pharmaceutical Industry
Postadress/Postal address: Box 17608, SE 118 92 Stockholm | Besöksadress/Visiting address: Sveavägen 63
Tel: +46 8 462 37 00 | E mail: info@lif.se | www.lif.se | www.life-time.se | www.fass.se